

Asbóth Balázs

Welwitschia Mirabilis

„bodorodó levélzet”

– Ismered Gregerst? – kérdezte a Dűnevadász, akit Dietrichnek hívtak.

– Nem – mondtam én, aki sem nem voltam Dűnevadász, sem nem hívtak Dietrichnek.

– Ha mégis eszedbe jutna valami, akkor a Homokvárbán haladéktalanul jelentsd! – közölte velem bizalmatlanul, miközben megigazította homokszín kendőjét, mely nemcsak a fejét és homlokát takarta el, hanem állát és száját is, tulajdonképpen csupán a szemsávot hagyva szabadon.

Miután elment, töltöttem magamnak egy kvarccsupornyai ananászpálinkát, és a buckapanel szűk ablakába állva, önn nyugtatásként elkezdtem kortyolgatni. A homokba vájt, harmadik emeleti lakásomból kinézve láttam, ahogy a Dűnevadász kiér a mindig szél fújta lépcsőházból, s katonás léptekkel, oly egyenesen, amilyen görbe az oldalán függő handzsárja, elmenetel a mereven várakozó, kikötött tevéjéhez.

A Dűnevadászok uralták ezt a vidéket, ahol nem volt más, csak homok, és a himba törzsek két-három-négy emeletes, szintén homokból épült, dombokba vájt épületei. A himbák kecskéket tartottak és rovarokat gyűjtöttek, a nők vörösre festették a hajukat és csomókba fonták, a férfiak nem festették a hajukat, és a nők kezeit magukra fonták. Esténként, a délutáni vihar elvonulása és a munka befejezte után összegyűltek a buckapanelek előtt, elővették zúgattyúikat, kúp- és tölcsérdobjaikat, még egy-két didgeridoo is előkerült, bár azt csak a lakóközösségben tekintélyesnek számító férfiak fújták, és zenéltek, énekeltek, táncoltak. Amikor már a zene ritmusa annyira átjárta őket, hogy megkívánták egymást, akkor lakásukba tértek, és szeretkeztek.

– A dal megtöri a Homok jótékony csendjét – mondták a Dűnevadászok, amikor néhány napján megjelenvén házaikba terelték a táncolókat. A himbák szótlánul ringva engedelmeskedtek. A Dűnevadászok a Homokvár követői voltak, ott éltek, a Homokvár irányított mindent.

Ezért mondta Greger, aki rejtélyes volt és enigmatikus, hogy a Homokvár mellé, az ellenség torkába ültessem el a baobabfát. Mert persze ismertem Gregerst, csak letagadtam Dietrich előtt. Greger volt az, akivel Namíbia nyugati részén, a Skeleton Coaston találkoztunk, egy hajóroncsba rejtőzve fogadott minket. Az egész partszakasz (mely valójában már nem is part, hisz a tenger már hosszú mérföldeket kényszerült átadni a szerteterjedő és mindent belepő sivatagnak) tele volt egykori hajók deszkarmjaival. Az egyikben, mely hatalmas halászhajó lehetett hajdan, mert még cetcsontvázak is akadtak a raktérben, várt minket a titokzatos és rejtélyes Greger.

Azt mondta, hogy a Homokvár napjai meg vannak számlálva, s mi számoljuk meg őket. Megállapodtunk, hogy dolgozni megyünk a himbák közé, velük éneklünk, s egyszer a kék szemű és szeplős Dűnevadászok ellen fordítjuk saját handzsárjaikat.

Nekem különös szerepet szánt. Én ültettem el mozgalmunk baobabfáját a Homokvár mellé. Gregers szerint a baobabfa vastag és magasra nő, törzse csak az egekben ágazik el. S megjósolta, hogy a növény oly magasra fog törni, hogy a Homokvárra le lehet majd nézni a koronájáról. Amikor kezembe adta a kis tasakot a vetőmaggal, akkor akadémikuskodtam, hogy mégse az éber krokodilus fogai közé ültessük, de ő azt mondta, hogy egyszer azt olvasta egy könyvben, hogy ha az örödhöz, vallatódhoz közelebb állsz, akkor kisebbet tud rád ütni.

Így elültettem a baobabfát a Homokvár mellé, s titokban naponta megöntöztem.

A mi mindennapi viharunkat megadta nekünk ma is. Minden délután, olyan 4 és 5 óra között olyan homokvihar kerekedett, hogy a kisebb gyerekeket felkapta, az idős emberek szakállát megtépte, a lányok szoknyáját néha a lábukkal együtt fellebbentette. A Dűnevadászok ezért építették az Óvóhelyet, mely egy földbe süllyesztett üvegketrec volt, ahova minden dolgozó összesereglett a vihart átvészelni.

Leültem az egyik padra és megszámláltam, hány skorpiót sikerült összeszednem. Kiborítottam a zsákom, és sorra vettem a fogott állatokat. Azért kutakodtunk a homokban mindannyian ezen ollós lények után, mert a Dűnevadászok ananászt és ananászpálinkát adtak a skorpiókért cserébe, melyeket aztán a homokvárrban porítottak, és azt adták a tenyésztett denevéreknek enni. A denevéreket pedig a Namíbia nyugati részén lévő Swakopmundba szállították, ahol guanójukért tartották őket. A Homokvár urai állítólag nem csupán ananászt, hanem a régen kihalt szellemvárosból, Kolmanskopból származó gyémántot is kaptak a minőségi bőrszárnyasokért cserébe, de ez csupán egyfajta, bukapanelek közt terjedő mendemonda volt.

Mellettem két himba nő vidáman koccintott az Óvóhelyen kapható ananászpálinkával, az egyikük még egy rövid beszédet is megfogalmazott a dűnék kívánt skorpióbőségével kapcsolatban.

Látták, hogy nekem egészen szép mennyiségű állatot sikerült összegyűjtenem, megdicsérték szorgos kezeimet, s hozzátették, hogy remélik a simogatásban is ily serények. A vörös, nyolc csomóba font hajú nő, aki ezt mondta, később élettársam lett. Bár szerettem, már ismertségünk első napján kénytelen voltam hazudni neki:

– Ismered ezt a férfit? Milyen fura az arcát borító haj! – bökött rá az Óvóhelyen arra a WANTED-plakátra, melyen Gregers arca díszelgett.

– Nem - mondtam beleszagolva a nyaka és a válla közötti, fejbillentés okán keletkezett gödröcskébe, melyben két hajcsomó vége pihent.

Sebaj, gondoltam már hazafelé, mikor a Homokvár mellett elhaladva a sötétben megpillantottam a baobabfa már földből kibújót, szárszerű törzскеzdeményét, sebaj.

Legközelebb, immár harmadjára akkor tagadtam meg azt, ami igaz, amikor Gregers kivégzését néztük a himba nőmmel a Homokvár előtti téren. Asszonyom, egyben bukapanelbeli társam csodálkozva kérdezte:

– Te nem is élvezed?

– Én? Dehogynem, én igen. Csak én nem szoktam sikongatni, tudod, sehol – válaszoltam kissé töredezetten, mert közben a kivégzést figyeltem. A Homokvár oldalára volt erősítve egy tevénél kétszer nagyobb homokóra, melynek alsó felébe kötötték ki Gregerst, aki most is titokzatosan és enigmatikusan viselkedett, nem ordibált, mint a halálra szántak, s

nemcsak azért nem, mert tudta, hogy a homokóra hangszigetelt üvegéből úgysem szűrődik ki egyetlen végső bölcsesség sem, hanem azért sem, mert ő méltósággal várta, hogy a homokóra felső részéből rápergő szemek elvezessék a fulladásos elmúláshoz.

Pár nappal azelőtt, hogy elkapták Gregerst, kimentünk a baobabfához. A baobabfa törzse vékony volt, igazából csupán egy szárnak felelt meg. A szárból két hosszú, szalagszerű lomblevél ágazott ki. Az egyik ember, aki – mint a jelenlévők közül mindahányan – ott volt velünk a hajóroncsban a Skeleton Coaston, azt mondta, hogy ez nem egy baobabfa, hanem egy velvícia.

– Latinul *Welwitschia Mirabilis*. Kétlaki növény, törzse vastag, persze, nem egy baobabfához képest. Mindig két levele van, mely hosszan tekergőzik. Szélessége a húsz méter is elérheti, magassága legfeljebb a kettőt.

Az első, ami eszembe jutott, az volt, hogy Gregers rossz magot adott. Gregers szerint mi hibáztuk el, hogy az erős törzsű, egységes és magasra törő baobabfa helyett egy szerte-tekergő velvícia nőtt ki az ellenállásunkból.

Amikor két Dűnevadász (mindkettőjüket Dietrichnek hívták) elkapta Gregerst, akkor ő az álneveinket használva a buckák közé kiabálta – szinte visszhangozta a skorpiók páncélja – hogy egyikőnk nem hitt neki, hogy a kezét tényleg átszúrta egy handzsár, másikunk pedig egy demizson ananászpálinkáért bárkinek kezét csókolta.

A velvícia nagyon sokáig él.

Pár év, talán száz vagy több múlva a himba lakók csodájára jártak az általam ültetett növénynek. Egyik leveléről kovászos, a másiról kovásztalan kenyeret lehetett süretelni, ami jól jött, tekintve hogy a Homokvárat elnyelte a föld, a kék szemű, szeplős Dűnevadászok pedig szétszéledtek. A Homokvár helyén csak egy besüppedt, lyukacsos tárna maradt, valószínűleg ott tenyésztették a denevéreket.

A himba lakók munka és a délutáni vihar után ma is szívesen kiülnek a velvícia mellé, aminek már a két levele vékony csíkokra hasadozott, s megfűjják sípjait, zúgattyúikat. A dobok püffenéseit és a tapodó tánclábak zaját visszaverik az egykori homokkazamaták, ahova a himbák – ha nagyon átérzik a zene ritmusát, s már túlságosan ajzottak a bucka-panelig elmenni – néha alászállnak szeretkezni.